

Nr 253.

Av herr **Karlsson** i Munkedal **m. fl.**, *angående ändring av bestämmelserna rörande val av gode män vid lantmäteriförrättningar samt av ledamöter i ägodelningsrätt.*

Enligt bestämmelserna i gällande skiftesstadga skola vid alla lantmäteriförrättningar, därvid annans rätt än sökandens är i fråga, två i jordbruk kunniga och erfarna gode män biträda förrättningsmannen.

Gode män vid dylika förrättningar väljas på landet å kommunalstämma, därvid endast den har rösträtt, som i kommunen innehaver under ägande- eller nyttjanderätt i mantal satt jord.

På grund av dessa bestämmelser vill det emellertid synas som om skiftesgodemännen finge en viss ensidig inriktning, även om deras arbete vid förrättningarna utföres under edlig förpliktelse.

Vid avstyckning av lägenheter enligt ensittarelagen torde det till exempel ganska ofta förekommit sådana beslut, som endast kunna förklaras därigenom, att den friköpande lägenhetsinnehavarens synpunkter på jordvärde och dylikt icke kunnat uppfattats av godemännen, som mot lägenhetsägarna i allmänhet hava en diametralt motsatt inställning. Detta utan att förrättningen kan sägas ha skett i strid med lagens bokstav och den ed gode männen avlagt.

Med all sannolikhet torde det kunna antagas, att, därest jämväl även lägenhetsinnehavare och tomtägare finge representanter bland gode männen vid lantmäteriförrättningar, de svårigheter, som av allt att döma äro för handen då det gäller att bedöma de små lägenhetsinnehavarnas villkor och förhållanden, skulle om inte helt upphöra så dock avsevärt förminska.

Vad här ovan sagts om gode männen vid lantmäteriförrättningar gäller i lika hög grad och kanske ännu mera beträffande ledamöterna i ägodelningsrätten, som är första domstol i skiftesmål å landet.

Det är välbekant huru den svenska lantmätarekåren, liksom även den svenska domarekåren, med oväld och nit fullgöra sina åligganden. Men trots detta vill det synas, att vid ärendenas behandling i ägodelningsrätten har den part, som har de största ekonomiska och övriga resurserna, de bästa utsikterna att vinna gehör för sin mening. Att härvidlag den fattige, om

möjligheter till rättshjälp ofta okunnige lägenhetsägaren, oftast blir den förlorande parten säger erfarenheten.

Även dessutom synes det oss som det skulle vara enbart nyttigt, om också någon icke jordägare vore ledamot av denna första domstol i skiftesmål.

Tanken på att olika parter och intressen skola vara företrädade i domstol är icke ny. Från och med den s. k. arbetsdomstolens inrättande har den principen godtagits av statsmakterna.

Att vid såväl lantmäteriförrättningar som vid skiftesmåls behandling i ägodelningsrätten förekomma rätts- och intressetvister mellan jordägare å ena sidan och icke jordägare å den andra sidan torde vara allt för väl känt för att i detta sammanhang närmare behöva belysas; tvister, vilkas avgörande i ena eller andra riktningen kunna vara av stor grundläggande betydelse för fastställande av en orts markvärde, därvid alltid intressemotståndningar förefinnas mellan jordägarna och ensittarna samt deras vederlikar.

Både billighet och rättvisa synas kräva, att utredning företages, om det icke på detta område kan beredas möjlighet för de i berörda avseende svagaste att få sina intressen tillvaratagna på ett bättre sätt än vad som nu är möjligt, vilket torde kunna ske, åtminstone i någon mån, därest de finge deltaga i val av gode män till lantmäteriförrättningar, därvid dock kraven på att gode männen skola vara i ortens jordbruk och övriga förhållanden väl förfarne icke böra eftersättas.

Lämpligen bör jämväl undersökas, om icke valet av gode män med fördel kan ske av kommunalfullmäktige, där sådana finnas, i stället för som nu sker på kommunalstämma.

Under alla omständigheter är det mycket önskvärt, att det till skiftesstadgan göres det tillägget, att vid lantmäteriförrättning enligt ensittarelagen och med dem jämställda förrättningar skall åtminstone en av gode männen vara, icke som nu oftast är fallet med båda gode männen nämligen storjordbrukare, utan tomt- eller lägenhetsinnehavare.

Beträffande ägodelningsrättens sammansättning är det högeligen önskvärt, att den bestämmelsen införes, att minst en av de tre ledamöterna i rätten skall vara representant för de små tomt- och lägenhetsinnehavarna.

Då dessa spörsmål, som det enligt vårt förmenande är en viktig samhällsangelägenhet att få rationellt lösta, beröra sådana områden, att bestämt yrkande om omedelbara åtgärder för att åstadkomma större möjligheter för tomt- och lägenhetsinnehavare att få sina intressen tillgodosedda vid lantmäteriförrättningar och i ägodelningsrätt nu svårligen kunna framställas, men då vi anse, att en utredning av dessa och hithörande spörsmål är synnerligen motiverad, hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om skyndsamt utredning angående ändrade bestämmelser för

val av gode män vid lantmäteriförrättningar samt av ledamöter i ägodelningsrätt jämte övriga hithörande spørsmål i huvudsaklig överensstämmelse med vad vi ovan anfört samt till riksdagen inkomma med de förslag i ärendet, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 21 januari 1930.

Gustaf Karlsson.

J. W. Mårtensson.

C. Brännberg.
